

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce **A. K.,** zastoupeného JUDr. Pavlem Krausem, CSc., advokátem se sídlem v Praze 4, Mezilesní 555, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra ČR,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 19. 9. 2007, č. j. 7 Ca 39/2006 - 44,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí ministra vnitra ze dne 30. 11. 2005, č. j. VS-219/RK/3-2005, jakož i jemu předcházejícího rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR ze dne 26. 11. 2004, č. j. VS-5409/51/2-1992. Prvostupňovým rozhodnutím, ve spojení s rozhodnutím žalovaného, nebylo vyhověno žádosti žalobce o vyslovení zachování československého státního občanství ve smyslu § 2 ústavního dekretu prezidenta republiky č. 33/1945 Sb., o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské (dále jen „dekret"). Městský soud v Praze žalobu jako nedůvodnou zamítl.

V odůvodnění svého rozsudku městský soud nejprve popsal způsob, jakým osoby německé a maďarské národnosti pozbyly československé státní občanství (§ 1 odst. 4

dekretu). Uvedl dále, že podle ustanovení § 2 odst. 1 a 2 dekretu zůstalo osobám uvedeným v § 1 odst. 4 státní občanství zachováno, to však pouze při kumulativním splnění všech podmínek v citovaném ustanovení zakotvených. Žádosti o zjištění, že se československé státní občanství žadateli zachovává, mohlo být vyhověno pouze tehdy, bylo-li prokázáno, že jde o osoby, které zůstaly věrny Československé republice (podmínka první), nikdy se neprovinily proti národům českému a slovenskému (podmínka druhá) a buď se činně zúčastnily boje za její osvobození, nebo trpěly pod nacistickým nebo fašistickým terorem (podmínka třetí). Dále městský soud uvedl, že mezi účastníky není sporu v tom, že ustanovení § 1 odst. 4 dekretu na žalobce skutečně dopadalo; účastníci řízení též považovali za prokázané, že žalobce splňuje první dvě z výše citovaných podmínek pro vyhovění žádosti. Spornou bylo tedy pouze prokázání podmínky třetí, konkrétně prokázání, zda se žalobce *činně zúčastnil boje za osvobození republiky.* Městský soud odmítl tvrzení žalobce, dle kterého žalovaný shromážděné podklady účelově a neobjektivně interpretoval; jím provedené hodnocení důkazů označil naopak za zcela odpovídající a v podrobnostech na ně i odkázal. K samotné podstatě věci uvedl, že žalovaný nikterak nezpochybnil zásadní skutečnost, a sice, že rodina žalobce ukrývávala na svém statku v tehdejším Maďarsku (míněno na území, která Maďarsku připadlo na základě tzv. „Vídeňské arbitráže“ – pozn. NSS) francouzské vojáky, a to i v době po vojenském záboru Maďarska Německem. Shodně s žalovaným městský soud uvedl, že tuto činnost lze považovat nepochybně za velmi záslužnou, nelze ji však vykládat za aktivní účast v boji za osvobození republiky. Poukázal zde na způsob, jakým byl tento pojem vykládán poválečnou judikaturou nejvyššího správního soudu, který kladl důraz nikoli na formu, nýbrž na obsah konkrétního počínání, které muselo spočívat v aktivních počinech směřujících k záměru oslabit nebo poškodit vojenskou moc, nebo usnadnit bojovou činnost těch, kteří s okupační mocí zápolili. Důraz na kontext dobové judikatury v těchto případech ostatně klade i Ústavní soud. Pokud jde o žalobcem namítanou hrozbu odhalení popsané činnosti a následky s tím spojené, městský soud, ve shodě s žalovaným, uvedl, že zájem bezpečnostních orgánů o ni byl prokázán až v době, kdy francouzští vojáci na statku již nepobývali. Neztotožnil se též s tvrzením žalobce stran možných následků, které by jeho rodina za tuto činnost nesla. Městský soud uvedl, že úmysl žalobce napomoci osvobození Československa tím, že se podílel na ukrývání uprchlých francouzských zajatců na rodinném statku, se z důkazních prostředků přiložených ve správním řízení nepodává. Navíc v době svého pobytu francouzští vojáci ještě svou pozdější účast na Slovenském národním povstání neplánovali a žalobce tedy svou činností takový záměr ani logicky podpořit nemohl.

Městský soud se konečně vypořádal též s argumentací žalobce poukazující na obsah stanoviska rozkladové komise, ze kterého vyplývá, že komise nebyla schopna dojít k většinovému názoru, jak má být o žádosti žalobce konečným způsobem rozhodnuto. K tomu uvedl, že návrh rozkladové komise je pouze podkladem pro vydání rozhodnutí ve smyslu § 33 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů - plní pouze funkci podpůrnou a poradní. Návrhem rozkladové komise není správní orgán rozhodující o rozkladu nikterak vázán a jeho obsah se tedy v odůvodnění rozhodnutí neuvádí.

Rozsudek městského soudu napadl žalobce (dále jen stěžovatel) včas podanou kasační stížností opírající se o důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

I v kasační stížnosti stěžovatel namítá, že žalovaný z dokladů, které shromáždil částečně sám, částečně ve spolupráci se stěžovatelem, využil jen některé z nich a na další již vůbec nevzal zřetel. Výslovně přitom poukázal na fakt, že v rozhodné době dosud nenabyl zletilosti a nemohl tedy ovlivnit údaje o své osobě v rámci prováděného sčítání lidu. Jako nezletilý se též nemohl samostatně aktivně zapojit do odboje proti nacistickému režimu, což se posléze stalo hlavním argumentem pro zamítnutí jeho žádosti. Stěžovatel v této souvislosti odmítl závěr žalovaného (aprobovaný napadeným rozsudkem), dle kterého přímé ohrožení žalobce a jeho rodiny (v souvislosti s přechováváním uprchlých francouzských důstojníků) nebylo prokázáno; zmínil přitom zájem německé policie včetně Gestapa o jeho rodinu. Dle jeho názoru právě přechovávání zmiňovaných vojáků na rodinném statku je možné považovat za aktivní účast v odboji, ve smyslu § 2 odst. 2 dekretu. Dále stěžovatel zmínil konkrétní listiny vystavené orgány veřejné moci, které taktéž nebyly při rozhodování zohledněny, ačkoli prokazují existenci jeho státoobčanského svazku s ČSFR a později Slovenskou republikou.

Žalovaný ve svém obsáhlém vyjádření ke kasační stížnosti především podrobně pojednal o způsobu, jakým docházelo u osob německé nebo maďarské národnosti k pozbývání státního občanství ČR (respektive o podmínkách jeho zachování) dle dekretu. Na situaci stěžovatele, konkrétně na posouzení splnění podmínky aktivní účasti v boji za osvobození Československé republiky, nahlížel v intencích kritérií používaných příslušnými orgány v době bezprostředně po osvobození; jiný postup (bylo-li by na zjištěné skutečnosti nahlíženo optikou dnešní doby) by nutně zakládal nerovnost jednotlivých žadatelů před zákonem. Dále žalovaný zopakoval právní východiska, hodnocení dané věci a způsob, jakým vyhodnotil pomoc stěžovatelovy rodiny francouzským vojákům a následnou účast těchto vojáků v boji za osvobození ČR. Uvedl, že veškeré zjištěné skutečnosti byly zohledněny a byly vyhodnoceny objektivně. Pokud jde o otázku národnosti stěžovatele, zde žalovaný uvedl, že kromě údaje uvedeného ve sčítání lidu (kde má stěžovatel uvedenu národnost německou) se stěžovatel sám opakovaně (a to i v devadesátých letech dvacátého století) hlásil k národnosti maďarské. Fakt, že byl v rozhodné době nezletilým, není pro posouzení této otázky rozhodující. Totéž platí i pro posouzení chování stěžovatele v období druhé světové války; stěžovatel sám v řízení nezpochybňoval, že mohl činnou účast v boji za osvobození ČR projevit bez ohledu na svůj věk. V rozhodné době dosáhl věku 19, resp. 20 let a vlastní činnou účast v boji za osvobození se také snažil prokázat. K dokladům vydaným orgány Slovenské republiky, na něž stěžovatel poukazuje coby důkaz o tom, že nabyl státního občanství ČSFR resp. Slovenské republiky, žalovaný uvedl, že jde o doklady irelevantní, neboť skutečnosti v nich uvedené spolehlivě neprokazují a nemají navíc v daném řízení žádný význam. Ze všech uvedených důvodů proto navrhl, aby kasační stížnost byla jako nedůvodná zamítnuta.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 2, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v uvedených (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z ustanovení § 109 odst. 1 věty první s. ř. s.

Kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatel především namítá, že městský soud nezohlednil již v žalobě namítaný fakt, že důkazy provedené ve správním řízení byly hodnoceny nesprávně a účelově. V této souvislosti především poukázal na skutečnost, že v rozhodných obdobích (sčítání obyvatel v roce 1930 a období 2. světové války) nebyl zletilý a nemohl tedy ovlivnit rozhodné skutečnosti (volba národnosti a chování ve vztahu k okupační moci). Tato dílčí argumentace stěžovatele fakticky směřuje především k popření základní premisy celého předcházejícího řízení, dle které je osobou německé, respektive maďarské národnosti, byť to žaloba ani kasační stížnost explicitně neuvádí. Pokud tedy měla tato tvrzení stěžovatele vyústit v uvedený závěr, je nutné uvést, že jde o argumentaci nelogickou. Postup ve smyslu ustanovení § 2 dekretu je totiž imanentně spojen právě s existencí úředně presumované německé či maďarské národnosti žadatele. Šlo tedy o předpoklad, který žadatele při posouzení jeho žádosti podané ve smyslu § 2 odst. 2 dekretu nikterak nezvýhodňoval. Fakt, že stěžovatel byl v období 2. světové války nezletilý, mu při hodnocení věci správním orgánem a později městským soudem taktéž nikterak nepřitěžoval. Jeho chování bylo, v intencích jím uplatněné argumentace, posuzováno v kontextu počínání jeho rodiny; v podrobnostech lze odkázal na velmi podrobné odůvodnění rozhodnutí žalovaného tak, jak je aproboval městský soud.

Namítá-li stěžovatel v rámci nesprávného hodnocení důkazů ve správním řízení způsob, jakým byly vyhodnoceny okolnosti ukrývání francouzských vojáků na statku jeho rodiny a důsledky spojené s případným odhalením této činnosti, ani v tomto směru nelze stěžovateli přisvědčit. Zde je především nutno upozornit, že argumentace stěžovatele se nese v podstatě jen v obecné rovině, zatímco odůvodnění rozhodnutí žalovaného se těmito otázkami zabývá velmi podrobně a zjištěné skutečnosti pečlivě hodnotí. Podstatné je, že skutkové okolnosti věci nejsou mezi stěžovatelem a žalovaným sporné – rozdílná je pouze jejich interpretace. Argumentaci žalovaného lze shrnout tak, že především nezpochybňuje, že v období druhé světové války k ukrývání francouzských vojáků na rodinném statku rodiny K. došlo, přičemž šlo o čin záslužný, který byl spojen s jistým rizikem (minimálně od vojenského záboru Maďarska Německem). Z provedeného dokazování nicméně žalovaný nedovodil, že by zmiňovaní vojáci byli bezpečně ztotožněni s vojáky bojujícími později v partyzánském oddílu v době Slovenského národního povstání. I za situace, kdy by tomu tak bylo, partyzánský oddíl se formoval až v době od srpna roku 1944, tedy až poté, co francouzští vojáci ze statku odešli. V době svého odchodu uvažovali o tom, že se zapojí do bojových akcí v Jugoslávii (neexistoval tedy úmysl přímo se podílet na osvobození okupovaného Československa). Druhý dílčí závěr žalovaný učinil v tom směru, že v době, kdy bylo Maďarsko anektováno Německem (a kdy by se tedy hrozba případného postihu za přechovávání vojáků zvyšovala) již sám stěžovatel na rodinném statku nebyl, neboť v té době studoval a bydlel v Budapešti. Nejvyšší správní soud je toho názoru, že dovodil-li žalovaný (v intencích dobové judikatury tehdejšího nejvyššího správního soudu) že toto chování rodiny K. (jakkoli bylo obecně záslužné) nedosahovalo intenzity potřebné pro naplnění podmínky aktivní účasti v boji za osvobození Československa, nelze bez dalšího tomuto závěru, v rovině obecné, ničeho vytknout. Jak již bylo výše uvedeno, sám stěžovatel konkrétně s těmito závěry (resp. s dílčími závěry) nepolemizuje; žalovaný přitom zcela správně poukázal na skutečnost, že důkazní břemeno v řízení vedeném dle § 2 odst. 2 dekretu leží na žadateli.

Druhá kasační námitka spočívá v tvrzení, že žalovaný i městský soud ignorovali doklady založené ve správním spisu, konkrétně přípis Ministerstva vnitra ČR ze dne 21. 1. 1993, zn. VSC/3-51/5409/92, Osvedčenie o štátnom občianstve vydané Obvodným úradom v Kolárove dne 20. 10. 1992 pod č. 3/1992 a jemu předcházející Potvrdenie Okresného úradu v Komárně (dokládající, že stěžovatel byl občanem ČSFR, resp. později Slovenské republiky). K této dílčí námitce je především nutno uvést, že jde o skutečnosti, které stěžovatel neuplatnil v řízení před městským soudem. Podle ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. se však k těmto skutkovým novotám v řízení o kasační stížnosti nepřihlíží. Přestože se tedy Nejvyšší správní soud obsahem těchto dokumentů blíže nezabýval, považuje za vhodné na okraj poznamenat, že by, bez ohledu na zpochybněnou vypovídací hodnotu jejich obsahu, k prokázání splnění podmínek pro vydání osvědčení dle § 2 odst. 2 dekretu bez dalšího sloužit nemohly. Není totiž zřejmé, proč se v daném řízení (vedeném dle § 2 odst. 2 dekretu), které je svou povahou řízením nalézacím a kde má být autoritativně konstatována (ne)existence nepřerušeného státoobčanského svazku s Českou republikou, dovolává stěžovatel listin existenci státního občanství deklarujících, vydaných však mimo rámec tohoto řízení. I za situace, kdy by z těchto listin mohlo být vycházeno (tzn. pokud by byly vydány k tomu kompetentním orgánem a splňovaly-li by i další podmínky presumpce jejich správnosti, coby veřejných listin), samy o sobě by nemohly mít vliv na výsledek tohoto řízení. Jeho předmětem totiž není deklarování *existence státního občanství* žadatele (zde stěžovatele), ale deklarování jeho kontinuity nepřetržené dekretem, tedy *zachování státního občanství.* Pokud je stěžovatel nyní považován za státního občana České republiky, může tomu tak být z různých právních důvodů (zejména navrácení státního občanství dle zákonů následujících po vydání dekretu); pro řízení vedené dle § 2 odst. 2 dekretu to však nemůže mít přímý význam. I v případě této stížní námitky tedy Nejvyšší správní soud argumentaci stěžovatele nemohl přisvědčit.

Vzhledem k tomu, že kasační stížnost není důvodná, nezbylo Nejvyššímu správnímu soudu, než rozsudkem ji zamítnout (§ 110 odst. 1, věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů tohoto řízení bylo rozhodnuto ve smyslu ustanovení § 60 odst. 1, věty první s. ř. s., ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Vzhledem k tomu, že žalobce byl v řízení o kasační stížnosti procesně neúspěšný, právo na náhradu nákladů řízení mu nenáleží. Pokud jde o procesně úspěšného účastníka – žalovaného, v jeho případě nebylo prokázáno, že by mu v souvislosti s tímto řízením nějaké náklady vznikly. Nejvyšší správní soud proto v jeho případě rozhodl tak, že se mu náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. června 2009

JUDr. Miluše Došková

předsedkyně senátu